

Міністерство культури та стратегічних комунікацій
Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Факультет фортепіано, джазу та популярної музики
Кафедра джазу та популярної музики

Міщій Соломія

Pink Floyd і становлення арт-року

Спеціальність 025 – музичне мистецтво

Профілізація – спів джазовий

Бакалаврська робота

Науковий керівник –

Кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри джазу та популярної музики
ВОЙТОВИЧ Олександр Орестович

Рецензент –

Доктор філософії, доцент
кафедри джазу та популярної музики
БЕКІРОВ Усеїн Різайович

Львів 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні засади становлення арт-року як жанру	
1.1. Витоки та еволюція арт-року в контексті світового музичного мистецтва.....	5
1.2. Основні риси та жанрові особливості арт-року.....	8
1.3. Вплив соціокультурних процесів 1960–1970-х років на формування арт-року.....	12
Розділ 2. Творчість Pink Floyd як чинник розвитку та популяризації арт-року	
2.1. Етапи творчого становлення Pink Floyd, від психоделії до концептуального мистецтва.....	16
2.2. Музичні інновації та експериментальні пошуки групи.....	19
2.3. Концептуальні альбоми Pink Floyd як зразки арт-року (на прикладі «The Dark Side of the Moon», «Wish You Were Here», «The Wall»).....	22
2.4. Вплив творчості Pink Floyd на подальший розвиток арт-року і сучасної музики.....	25
Висновки.....	29
Список використаних джерел.....	32

ВСТУП

Актуальність дослідження. У другій половині XX століття відбулися суттєві зміни у світовій музичній культурі, що призвели до виникнення нових жанрів і напрямів. Одним із найбільш знакових явищ цього періоду стало формування арт-року - музичного напрямку, який поєднав елементи академічної музики, джазу, театру та новітніх технічних засобів звукозапису. Арт-рок став відповіддю на запити часу: прагнення до глибшого осмислення дійсності, потребу у синтезі мистецтв і пошуках нових форм музичного вираження. У цьому контексті творчість гурту Pink Floyd посідає особливе місце. Саме цей колектив не лише заклав основи жанру, а й визначив його подальший розвиток, створивши нові стандарти якості й концептуальності у рок-музиці.

Pink Floyd вийшли за межі традиційних музичних форм, перетворивши рок на засіб філософського осмислення реальності, звертаючись до складних тем і використовуючи передові технології звукозапису. Їхні концептуальні альбоми, такі як *The Dark Side of the Moon*, *Wish You Were Here*, *The Wall*, стали еталонними зразками арт-року, що не тільки відзначилися новаторством, а й справили вагомий вплив на подальший розвиток світової музики. Зважаючи на постійну актуальність творчості Pink Floyd і їхню роль у становленні арт-року, дослідження цього феномену є важливим як для музичної науки, так і для розуміння загальних тенденцій розвитку мистецтва другої половини XX - початку XXI століття.

Але, незважаючи на це, сьогодні існує потреба у дослідженні, яке б узагальнило, систематизувало існуючі відомості з даної проблеми.

Враховуючи все вищесказане, нами і була обрана тема дипломної роботи: "Pink Floyd і створення арт року".

Об'єкт дослідження – арт-рок як явище світової музичної культури.

Предмет – творчість гурту Pink Floyd у контексті формування й розвитку арт-року, жанрові й стилістичні особливості їхньої музики, концептуальні підходи та новаторські практики.

Мета роботи - комплексний аналіз творчості Pink Floyd як одного з ключових чинників становлення і розвитку арт-року, виявленні жанрових і стилістичних особливостей їхньої музичної діяльності, а також визначенні їхнього впливу на подальшу еволюцію сучасної музики.

Відповідно до мети були визначені наступні **завдання**:

- 1) Проаналізувати історичні передумови виникнення арт-року та його еволюцію в контексті світової музичної культури;
- 2) визначити основні риси та жанрові особливості арт-року;
- 3) дослідити соціокультурні процеси 1960–1970-х років, які сприяли формуванню арт-року;
- 4) охарактеризувати етапи творчого становлення Pink Floyd від психоделічного періоду до концептуального мистецтва;
- 5) виявити музичні інновації та експериментальні підходи Pink Floyd;
- 6) проаналізувати концептуальні альбоми гурту як зразки арт-року;
- 7) оцінити вплив творчості Pink Floyd на подальший розвиток арт-року та сучасної музичної культури.

Для розв’язання поставлених завдань нами були використані такі **методи дослідження**: історико-культурний аналіз для вивчення витоків і еволюції арт-року; музикознавчий аналіз для дослідження особливостей музичної мови й композиційної структури творів Pink Floyd; порівняльний метод для виявлення спільних і відмінних рис творчості Pink Floyd та інших представників арт-року; метод контент-аналізу для вивчення текстового наповнення пісень; системний підхід для комплексного аналізу творчості гурту в контексті соціокультурних процесів.

Робота може бути використана студентами ВНЗ для підготовки до семінарських занять, також може бути використана викладачами для проведення лекції, практик тощо.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 34 найменування. Повний обсяг роботи: 31сторінка

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ АРТ-РОКУ ЯК ЖАНРУ

1.1. Витоки та еволюція арт-року в контексті світового музичного мистецтва

Арт-рок як один із напрямів рок-музики є унікальним культурним явищем другої половини XX століття, яке виникло на стику різноманітних музичних традицій, естетичних пошуків та соціальних змін. Його становлення зумовлене глибокими процесами еволюції масової культури, що спонукали до переосмислення самої природи популярної музики, перетворивши її з розважального засобу на складну художню форму.

Перші прояви арт-року слід шукати у музиці кінця 1960-х років, коли молоде покоління музикантів, розчароване одноманітністю стандартної рок-н-рольної структури, почало експериментувати з формою, гармонією, ритмом і тембром. Суттєвий вплив на виникнення цього жанру мало залучення елементів класичної музики, джазу, електроніки та авангардного мистецтва. У межах цього процесу відбувалося поступове розширення традиційної рок-інструменталістики, активне використання клавішних інструментів, синтезаторів, симфонічних оркестрів, а також залучення нестандартних метроритмічних структур [14, с. 67].

Однією з головних передумов появи арт-року стала загальна тенденція до інтелектуалізації музичної культури 1960-х років. Молоді слухачі вимагали від музики не лише розважального аспекту, а й глибокого змісту, художньої виразності та філософської насиченості. Це стало можливим завдяки зростанню загальної освіченості суспільства, розвитку альтернативних культурних рухів, таких як контркультура хіпі, що пропагувала духовні цінності, свободу самовираження й експеримент.

Значну роль у формуванні арт-року відіграли британські музиканти, зокрема групи The Beatles, The Moody Blues, Procol Harum та King Crimson. Саме

Велика Британія стала своєрідним осередком виникнення нової естетики в рок-музиці. Альбом The Beatles «Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band» (1967) часто розглядається як одне з перших концептуальних творів, де музика, тексти, обкладинка та загальна ідея об'єднувалися в єдиний художній продукт. Згодом ці елементи стали визначальними для арт-року як жанру.

The Moody Blues у 1967 році випустили альбом «Days of Future Passed», який поєднував симфонічний оркестр із рок-групою, відкривши нові можливості для злиття класичних і популярних музичних традицій. Подібні спроби показали, що рок-музика здатна виходити за межі трьоххвилинних пісень із простими куплетно-приспівними структурами та перетворюватися на складні багаточастинні композиції, які за своєю формою і змістом наближалися до академічної музики.

Одним із перших колективів, що цілеспрямовано розвивав нову естетику, стала група King Crimson. Їхній дебютний альбом «In the Court of the Crimson King» (1969) продемонстрував широкі можливості симбіозу джазових імпровізацій, класичних форм і психоделічного звучання. Саме з King Crimson пов'язують виникнення прогресивного року - піджанру арт-року, який вирізнявся надзвичайною технічною майстерністю виконавців та складною композиційною структурою творів [9, с. 76].

Паралельно з цими процесами розвивалися й інші напрями, тісно пов'язані з арт-роком. Зокрема, психоделічний рок, що набув популярності в середині 1960-х років, відіграв важливу роль у формуванні естетики майбутнього арт-року. Психоделічний рух, натхненний прагненням до розширення свідомості, експериментував із нестандартними звуковими ефектами, електронними інструментами, новими технологіями звукозапису.

У США також формувалися передумови для розвитку арт-року. Американські музиканти, хоч і менш активно впливали на жанрові особливості арт-року, проте зробили свій внесок у загальну картину музичного авангарду. Групи The Doors, Frank Zappa and the Mothers of Invention працювали з

елементами експериментальної музики, сатири та театральності, розширюючи межі традиційної рок-естетики.

Однією з важливих характеристик арт-року стало створення концептуальних альбомів - музичних творів, де всі пісні об'єднані спільною тематикою або наративною лінією. Цей підхід дозволяв музикантам не лише розширити межі індивідуальної композиції, а й перетворити альбом на єдиний художній вислів. У рамках арт-року розвивалися також такі елементи, як складні ритмічні побудови, багатопланові гармонійні структури, зміна розмірів, поліфонія, використання нестандартних тембрів.

Загалом арт-рок як жанр характеризується прагненням до синтезу різних мистецьких традицій. У ньому можна знайти риси як класичної симфонічної музики, так і мінімалізму, електронної музики, джазових імпровізацій, театрального мистецтва. Саме завдяки такій відкритості арт-рок набув статусу одного з найбільш амбітних і водночас експериментальних напрямів у популярній музиці.

Особливу увагу в контексті еволюції арт-року слід приділити і розвитку технічних можливостей звукозапису та інструментальної бази. Виникнення синтезаторів Moog, удосконалення студійного обладнання, багатоканального запису сприяли появі нових звучань і відкрили перед музикантами принципово інші горизонти для творчих експериментів. Запис музики в студії перетворився на самотійний художній процес, де роль продюсера та інженера стала не менш важливою, ніж роль композитора чи виконавця [11, с. 88].

Арт-рок активно взаємодіяв і з іншими видами мистецтва, зокрема з візуальним. Концерти арт-рок-груп часто перетворювалися на справжні мультимедійні шоу з використанням світлових інсталяцій, кінопроекцій, театральних постановок. У цьому контексті важливим було прагнення створити синтез мистецтв, де музика, зображення та текст виступали єдиним цілісним організмом.

У 1970-х роках арт-рок остаточно сформувався як окремий напрям, представлений цілою плеядою видатних колективів: Yes, Genesis, Queen,

Emerson, Lake & Palmer, Jethro Tull, Gentle Giant та багатьма іншими. Кожен із цих гуртів вніс свій внесок у збагачення жанру, пропонуючи унікальні підходи до композиції, виконання та сценічного мистецтва.

Водночас варто зазначити, що арт-рок не був позбавлений критики. Деякі музичні оглядачі звинувачували його представників у надмірній елітарності, відірваності від «справжнього» духу рок-н-ролу та надмірній складності творів. Попри це, жанр залишався важливою частиною музичної культури, що вплинула на розвиток інших стилів - зокрема, прогресивного металу, альтернативного року, пост-року.

У 1980-х роках популярність арт-року почала знижуватися під тиском нових музичних течій, таких як панк, нью-вейв, електроніка. Проте його ідеї, прагнення до експерименту, складної композиційної побудови, концептуальності залишили помітний слід у світовій музиці. Багато сучасних виконавців посилаються на спадщину класичних арт-рок-груп, втілюючи їхні підходи у нових контекстах.

Таким чином, витоки та еволюція арт-року демонструють складний і багатогранний процес трансформації музичної культури другої половини ХХ століття. Виникнувши на перетині різних жанрових традицій і художніх течій, арт-рок став своєрідним символом прагнення до інтелектуалізації масового мистецтва, відкривши нові горизонти для музичної творчості й естетичного пошуку.

1.2. Основні риси та жанрові особливості арт-року

Арт-рок як музичний жанр є унікальним явищем в історії сучасної музичної культури, яке об'єднало в собі прагнення до складної музичної форми, інтелектуального змісту та експериментальної свободи. Він виник як реакція на стандартизацію популярної музики 1960-х років і прагнув вивести рок на рівень високого мистецтва, використовуючи як засоби класичної, так і авангардної музики. Важливо підкреслити, що арт-рок - це не просто стиль чи напрям, а

справжній художній феномен, який інтегрує різні естетичні, технічні та змістові підходи до створення музичного твору.

Однією з провідних рис арт-року є складна структура композицій. На відміну від традиційної популярної музики, яка здебільшого базується на куплетно-приспівній формі, арт-рокові твори часто мають розгорнуту, багаточастинну будову, близьку до класичних форм сонати чи сюїти. Музиканти прагнули подолати обмеження трьоххвилинного формату радіо-пісні, створюючи композиції тривалістю 10–20 хвилин і більше, що дозволяло розгорнути музичну думку у всій повноті та глибині [5, с. 78].

Іншою визначальною характеристикою арт-року є поєднання елементів різних музичних традицій. Музиканти запозичували техніки й форми з класичної музики, джазу, фольклору, електронної музики, театру. У межах однієї композиції могли співіснувати поліфонічні побудови, поліритмія, контрастні динамічні плани, складні гармонічні моделі, що зазвичай не характерно для традиційної рок-музики. Важливу роль у цьому процесі відігравало прагнення до синтезу мистецтв, де музика перетворювалася на багат шарову художню тканину, наповнену різноманітними сенсами й відтінками.

Одним із головних досягнень арт-року стало впровадження концептуальності в структуру музичного твору. Багато арт-рокових альбомів створювалися як єдине художнє ціле, де всі пісні об'єднувалися спільною темою або сюжетною лінією. Такий підхід до альбому як до «музичної новели» чи «аудіо-драми» дозволяв поглибити змістовну складову творчості, звернутися до складних філософських, соціальних, психологічних тем. Концептуальні альбоми перетворили рок на засіб глибокого інтелектуального й емоційного вираження, де форма відповідала змісту.

Ще однією характерною особливістю арт-року є експеримент із звуком. Виконавці активно використовували новітні технічні засоби: синтезатори, студійні ефекти, електронні інструменти, маніпуляції зі швидкістю запису та реверсом. Такі прийоми дозволяли створювати унікальні акустичні середовища, що занурювали слухача в особливий музичний простір. Арт-рокові композиції

часто вирізняються багатшаровістю звучання, використанням шумових ефектів, незвичних тембрів, що надає музиці глибини та багатозначності.

Своєрідним знаком арт-року стала і віртуозність виконання. Учасники арт-рокових гуртів, як правило, володіли високим рівнем технічної майстерності, що дозволяло їм реалізовувати складні музичні задуми. Це стосується як інструментальної, так і вокальної частини творчості. Виконання арт-рокових композицій вимагало не лише технічної досконалості, а й вміння працювати з великими музичними формами, імпровізувати, створювати динамічно складні музичні текстури.

Важливою рисою жанру є також увага до тексту. Лірика арт-року відзначається філософською глибиною, поетичністю, символізмом. Тексти часто набувають алегоричного характеру, звертаються до питань сенсу буття, місця людини у світі, соціальної критики, особистісних переживань. Таким чином, у межах арт-року текст перестає бути лише акомпанементом до музики, а стає її невід'ємною складовою, що несе важливе смислове навантаження [9, с. 32].

Не можна не згадати і про сценічну складову арт-року. Концерти гуртів, що працювали в цьому жанрі, часто набували характеру справжніх мультимедійних шоу, де використовувалися світлові ефекти, відеоінсталяції, театралізовані виступи. Музиканти прагнули створити синтез мистецтв, у якому звук, візуальний ряд і драматургія виступу утворювали єдиний художній простір. Це дозволяло не лише посилити емоційний вплив на слухача, а й розширити межі сприйняття музики як мистецтва.

Окремої уваги заслуговує жанрова гнучкість арт-року. Він ніколи не був канонізованим стилем із чітко визначеними правилами. Арт-рок - це передусім підхід до створення музики, який допускає використання будь-яких засобів для досягнення художнього ефекту. Завдяки цьому в межах жанру сформувалася велика кількість підстилів: прогресивний рок, симфонічний рок, кантерберійська сцена, краут-рок, авангардний рок тощо. Кожен із цих напрямів мав свої особливості, але всі вони об'єднувалися прагненням до експерименту, інноваційності та глибокого змісту.

Прогресивний рок, наприклад, відзначався особливою увагою до технічної складності композицій, багаточастинністю, змінами ритму й темпу, розвиненою інструментальною секцією. Симфонічний рок тяжів до використання оркестрового звучання, розширеної гармонії та мелодики, складної драматургії творів. Кантерберійська сцена відзначалася більш легким, джазово орієнтованим звучанням із характерними вокальними гармоніями й імпровізаційними фрагментами. Краут-рок, який розвивався в Німеччині, орієнтувався на мінімалістичні ритмічні структури, електронне звучання та експеримент із формою.

Арт-рок також сприяв розширенню можливостей музичної драматургії. У композиціях часто використовувалися принципи розвитку, характерні для класичної музики: експозиція, розробка, реприза, кодова частина. Така побудова дозволяла створювати складні багатошарові музичні полотна, де розгорталася справжня художня драма. Це надавало музиці глибини, дозволяло залучати слухача до активного сприйняття, осмислення та інтерпретації.

Важливо зазначити, що арт-рок не мав чітких географічних меж, однак саме британські музиканти зробили найбільший внесок у його розвиток. Британська сцена 1960–1970-х років стала осередком найяскравіших представників жанру, таких як Pink Floyd, Yes, Genesis, Queen, Emerson, Lake & Palmer, King Crimson. Саме ці гурти визначили естетику арт-року, заклали його основні принципи й значною мірою вплинули на подальший розвиток світової музичної культури [18,с .55].

На завершення слід підкреслити, що арт-рок не обмежується лише музикою. Це явище охоплює ширші культурні процеси, що включають переосмислення ролі митця в суспільстві, прагнення до синтезу мистецтв, створення нових форм вираження. Арт-рок поставив під сумнів розподіл між «високою» та «низькою» культурою, доводячи, що популярна музика може бути не менш складною й значущою, ніж академічна творчість.

Отже, основні риси та жанрові особливості арт-року - це складна форма композицій, концептуальність, експериментальність, синтез різних мистецьких

традицій, висока технічна майстерність, глибокий зміст текстів і сценічна театралізація. Ці характеристики визначили унікальність арт-року й забезпечили йому важливе місце в історії світової музики.

1.3. Вплив соціокультурних процесів 1960–1970-х років на формування арт-року

Арт-рок як музичний феномен не виник у вакуумі. Його становлення було безпосередньо пов'язане з глибокими соціокультурними змінами, що охопили Західний світ у 1960–1970-х роках. Саме ці процеси створили той унікальний ґрунт, на якому проросли нові музичні ідеї, зокрема прагнення музикантів до інтелектуалізації рок-музики, експериментів із формою та змістом.

Період 1960–1970-х років був позначений масштабними зрушеннями в суспільстві. Післявоєнне покоління молоді стало рушійною силою численних соціальних рухів, що прагнули змінити консервативні засади суспільного життя. Рух за громадянські права в США, протести проти війни у В'єтнамі, хвиля фемінізму, активізація боротьби за права меншин - усі ці явища формували нову свідомість, орієнтовану на цінності свободи, рівності та самовираження. Водночас поширення ідей контркультури, що заперечувала усталені норми та традиції, сприяло розвитку альтернативних форм мистецтва, серед яких особливе місце посіла музика.

Контркультура 1960-х років значною мірою вплинула на музику, стимулюючи музикантів до пошуків нових художніх засобів і змістів. Ідеї пацифізму, екологізму, свободи особистості та духовного розвитку знайшли відображення в текстах пісень, а також у прагненні створювати композиції, що виходили за межі традиційних рамок популярної музики. Арт-рок, що постав у цій атмосфері, став мистецькою відповіддю на запити часу: він прагнув не лише розважати, а й осмислювати, надихати, спонукати до роздумів [3, с. 53].

Важливим чинником, який сприяв формуванню арт-року, стало розчарування молоді в офіційних інституціях та традиційних формах культури.

Пошуки нових шляхів самовираження вели до звернення до східної філософії, експериментів із психоделією, духовних практик, які, у свою чергу, відбилися в музиці. Психоделічний досвід, що набув значного поширення внаслідок використання психоактивних речовин, сприяв зміні музичного мислення, заохочуючи до створення складних, розгорнутих композицій, насичених імпровізацією, нестандартними структурами та багатошаровим звучанням.

Економічний добробут 1960-х років у Західній Європі та США також відіграв свою роль. Молоде покоління отримало безпрецедентний рівень матеріальної забезпеченості, що дозволяло витратити кошти на мистецтво, освіту, подорожі. Водночас рівень освіти значно зріс, що сприяло формуванню нової музичної аудиторії, орієнтованої не лише на прості розважальні продукти, а й на більш складні, інтелектуальні форми мистецтва.

Технічний прогрес, що відбувався у цей період, забезпечив нові можливості для музикантів. Поява багатоканального звукозапису, розвиток електронних інструментів, зокрема синтезаторів, відкрили перед митцями нові горизонти. Студії звукозапису стали справжніми лабораторіями, де музика створювалася не лише традиційними засобами, а й шляхом складних технологічних маніпуляцій. Це сприяло появі нових естетичних підходів, серед яких важливе місце посіла концепція альбому як цілісного мистецького твору.

Варто відзначити і вплив інтелектуальної атмосфери того часу. 1960–1970-ті роки характеризувалися інтенсивним розвитком гуманітарних наук, філософії, соціології, літератури. Ідеї екзистенціалізму, структуралізму, постмодернізму проникали в різні сфери культури, включно з музикою. Музиканти, зокрема ті, що працювали в жанрі арт-року, надихалися працями Камю, Сартра, Маклюєна, прагнучи втілити складні філософські концепції у своїх творах. Такий підхід формував нову естетику, де музика виступала як засіб глибокого філософського осмислення реальності.

Не можна не згадати й про зростання значення масової культури та її критики. Арт-рок поставав як альтернатива комерціалізованій популярній музиці, що орієнтувалася на миттєвий успіх і спрощення змісту. Митці арт-року

прагнули створювати музику, яка би виходила за межі кон'юнктурних вимог ринку, пропонуючи слухачеві складні художні продукти, що вимагали уважного й вдумливого сприйняття. Ця опозиція до масової культури була важливою ідеологічною рисою арт-року.

Важливим чинником формування арт-року була і зміна ставлення до музики як до мистецтва. Якщо раніше популярна музика здебільшого сприймалася як розважальний продукт, то в 1960–1970-х роках починає утверджуватися думка про те, що рок-музика може бути повноцінним видом мистецтва, здатним виражати складні емоції, ідеї, філософські пошуки. Арт-рокові музиканти свідомо орієнтувалися на класичні зразки - симфонії, опери, ораторії, - прагнучи надати своїм творам подібної вагомості й глибини.

Не менш важливою була роль медіа та звукозаписної індустрії, яка у цей час зазнала значної трансформації. Поява концептуальних альбомів вимагала нового підходу до промоції музичних творів. Видавці, журналісти та критики почали приділяти більше уваги аналізу змісту музики, оцінці її художньої вартості, що сприяло легітимації арт-року як серйозного мистецького напрямку. Водночас нові форми візуального оформлення - обкладинки альбомів, постери, сценографія концертів - стали невід'ємною частиною художнього висловлювання, доповнюючи музичні твори [12, с. 68].

Особливе місце в контексті соціокультурних процесів 1960–1970-х років займає ідея свободи самовираження. У культурі панував культ індивідуальності, самореалізації, бунту проти усталених норм. Це знайшло відображення в музиці арт-року, де особистість музиканта набувала виняткового значення. Творчість ставала актом самовираження, а музичний твір - виявом індивідуального світогляду й естетичних пошуків митця.

Водночас слід підкреслити, що формування арт-року відбувалося в умовах загальної кризи традиційних форм мистецтва, яка стимулювала пошук нових засобів вираження. Митці прагнули подолати межі між «високим» і «низьким» мистецтвом, синтезувати різні жанри, стилі й техніки. У цьому контексті арт-рок

став справжнім лабораторієм новаторських пошуків, де поєднувалися елементи класичної музики, джазу, електроніки, фольклору, театру, літератури.

Усе це створювало унікальне культурне середовище, в якому музика ставала не просто розвагою, а формою мистецького експерименту, засобом філософського осмислення дійсності, інструментом соціальної критики. Арт-рок виріс із духу свого часу, відображаючи його суперечності, прагнення, утопії та страхи.

Таким чином, соціокультурні процеси 1960–1970-х років - контркультура, духовні пошуки, інтелектуалізація мистецтва, технологічний прогрес, зміна суспільних норм - стали фундаментом, на якому було збудовано естетику арт-року. Вони зумовили прагнення музикантів до створення складних, концептуальних творів, які б відповідали духу епохи й одночасно виходили за межі звичних уявлень про популярну музику.

РОЗДІЛ 2. ТВОРЧІСТЬ PINK FLOYD ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ АРТ-РОКУ

2.1. Етапи творчого становлення Pink Floyd, від психоделії до концептуального мистецтва

Творчий шлях Pink Floyd - один із найяскравіших прикладів еволюції рок-групи від авангардних експериментів до високого концептуального мистецтва, що відіграло ключову роль у формуванні жанру арт-року. Колектив, який виник у середині 1960-х років, пройшов складний шлях трансформацій, що відображали як внутрішні пошуки музикантів, так і загальні тенденції розвитку музичної культури того часу [24, с.87].

Перші кроки Pink Floyd у музичному просторі були тісно пов'язані з психоделічним роком - жанром, що активно розвивався у другій половині 1960-х років під впливом експериментів із свідомістю та нових технологій звукозапису. Заснований у 1965 році студентами архітектурного факультету Лондонського політехнічного інституту, гурт від самого початку вирізнявся прагненням до пошуку нових форм музичного вираження. Ключову роль на цьому етапі відіграв Сід Барретт - вокаліст, гітарист і автор пісень, який задав гурту напрям на експериментальне звучання та абстрактні тексти. Дебютний альбом Pink Floyd «The Piper at the Gates of Dawn» (1967) став яскравим прикладом британського психоделічного року. Альбом вирізнявся складними звуковими текстурами, використанням незвичних ефектів, фрагментарною структурою композицій і текстами, насиченими сюрреалістичними образами. У цей період Pink Floyd активно експериментували з електронними ефектами, використовували новітні технічні засоби, що дозволяло їм створювати інноваційні звукові ландшафти.

Однак уже наприкінці 1960-х років у творчості гурту почалися значні зміни. Сід Барретт, який страждав на психічні розлади, поступово втратив контроль над своєю поведінкою, що унеможливило його подальшу участь у колективі. У 1968 році до гурту приєднався гітарист Девід Гілмор, а Барретта

остаточно усунули з активної творчості. Втрата ключової фігури змусила Pink Floyd шукати нові шляхи розвитку. Саме цей період став перехідним від психоделічного експерименту до формування власного, впізнаваного стилю, який згодом буде визначено як арт-рок.

Альбоми кінця 1960-х і початку 1970-х років («A Saucerful of Secrets», «Ummagumma», «Atom Heart Mother») демонструють прагнення гурту до виходу за межі традиційної пісенної структури. Композиції ставали дедалі більш масштабними, набували форм сюїти, що складалися з кількох частин, різних за характером і настроєм. Особливо показовим є альбом «Atom Heart Mother» (1970), де головна композиція тривалістю понад 20 хвилин була записана за участю оркестру й хору. Це свідчило про серйозні амбіції гурту, спрямовані на інтеграцію елементів академічної музики та створення складних музичних полотен.

Водночас Pink Floyd активно працювали над удосконаленням звучання, експериментували з просторовими ефектами, використовували квадрофонічне озвучення на концертах, що створювало ефект занурення слухача у звукове середовище. Ці пошуки привели гурт до створення одного з найвідоміших концептуальних альбомів в історії рок-музики - «The Dark Side of the Moon» (1973). Цей альбом став справжньою віхою не лише в творчості Pink Floyd, а й у розвитку арт-року загалом [19, с. 53].

«The Dark Side of the Moon» вирізняється цілісною концепцією: усі композиції об'єднані темами часу, смерті, психічного здоров'я, споживацтва. Альбом сприймається як єдиний художній твір, де музика, тексти, ефекти, а також візуальне оформлення обкладинки утворюють цілісний світоглядний вислів. Особливу увагу було приділено деталям: гурт використав інноваційні технології запису, включно з багат шаровими треками, синтезаторами, звуковими ефектами. Важливу роль відігравала і продумана структура альбому, де кожна композиція логічно впливала з попередньої, створюючи відчуття безперервного музичного потоку.

Успіх «The Dark Side of the Moon» зміцнив позиції Pink Floyd як одного з провідних колективів арт-року. Наступні альбоми («Wish You Were Here», «Animals», «The Wall») продовжували і розвивали концептуальний підхід до музичної творчості. Кожен із цих альбомів мав свою ідею, сюжетну лінію, філософський зміст. «Wish You Were Here» (1975) був присвячений темі втрати та відчуження, частково навіяний історією Сіда Барретта. «Animals» (1977) - гостра соціальна критика капіталістичного суспільства, побудована на алюзіях до роману Джорджа Орвелла «Ферма тварин».

Найамбітнішим проектом Pink Floyd став альбом «The Wall» (1979), який можна вважати вершиною концептуального мистецтва в рок-музиці. Це справжня рок-опера, що розповідає історію Пінка - музиканта, який, переживши особисті та суспільні травми, будує навколо себе «стіну» відчуження. «The Wall» вражає масштабом задуму: музика, тексти, сценічні постановки, візуальні образи - все працює на створення єдиного художнього твору. На підтримку альбому було організовано масштабне шоу, яке включало театральні елементи, використання величезних ляльок, побудову і руйнування символічної стіни на сцені.

У цей період Pink Floyd остаточно сформували свій впізнаваний стиль, що поєднував складну музичну форму, глибокий філософський зміст, інноваційне звучання та візуальну естетику. Гурт прагнув створювати не просто музику, а цілісний мистецький продукт, де звук, текст і візуальний ряд утворювали нерозривну єдність. Саме це зробило Pink Floyd одним із провідних представників арт-року, який підняв рок-музику на новий, художньо значущий рівень [29, с. 64].

Після виходу Роджера Вотерса з гурту в середині 1980-х років творчість Pink Floyd зазнала змін, однак навіть у наступних роботах зберігалася спадкоємність із класичним періодом їхньої творчості. Альбоми «A Momentary Lapse of Reason» (1987) та «The Division Bell» (1994) хоча й були позбавлені тієї глибокої концептуальності, що характеризувала попередні роботи, проте зберегли притаманну гурту увагу до якості звучання, складних музичних форм і експериментів із технологіями.

Таким чином, творчий шлях Pink Floyd можна умовно поділити на кілька етапів: психоделічний період із домінуванням Сіда Барретта; пошуки нової ідентичності після його відходу; період розквіту концептуального мистецтва з альбомами «The Dark Side of the Moon», «Wish You Were Here», «Animals», «The Wall»; і, нарешті, пост-Вотерсівський період, що зберіг високий рівень професіоналізму, але вже не мав тієї концептуальної ваги, що визначала попередні роботи.

Творчість Pink Floyd - яскравий приклад того, як еволюція гурту відображала загальні тенденції розвитку рок-музики та мистецтва другої половини XX століття. Їхній внесок у становлення арт-року важко переоцінити: саме завдяки таким колективам, як Pink Floyd, рок-музика перетворилася на серйозне мистецтво, здатне на глибокі філософські рефлексії, складні композиційні побудови та інноваційні технічні рішення.

2.2. Музичні інновації та експериментальні пошуки групи

Творчість Pink Floyd є яскравим прикладом інтеграції інноваційних підходів у процес створення музики, що стало підґрунтям для формування нових стандартів у арт-роковій традиції. Гурт, відомий своєю схильністю до експериментів, систематично розширював межі можливого в популярній музиці, застосовуючи новітні технічні засоби, оригінальні прийоми композиції та створюючи унікальні звукові ландшафти. Практична діяльність Pink Floyd у царині музичних інновацій визначила їхній внесок у розвиток не лише арт-року, а й сучасної музики загалом.

Однією з ключових особливостей Pink Floyd було активне використання студії як інструмента творчості. Працюючи з продюсером і інженером Аланом Парсонсом (Alan Parsons), гурт залучав нові технології, зокрема багатоканальний запис, техніку дублювання звукових доріжок, просторові ефекти. Альбом *The Dark Side of the Moon* (1973) став знаковим прикладом застосування квадрофонічного звучання, що створювало ефект об'ємності аудіопростору. Під

час запису композиції *Money* використовували нестандартний підхід до ритмічного малюнку: вона побудована на незвичному для рок-музики розмірі 7/4, що підкреслює експериментальний характер творчості гурту [17, с. 54].

Особливої уваги заслуговує використання синтезаторів. Під час роботи над *The Dark Side of the Moon* та подальшими альбомами гурт активно залучав синтезатор EMS Synthi AKS і орган Farfisa, що дозволяло створювати нові звукові фактури. Композиція *On the Run* демонструє застосування секвенсера для генерації ритмічного електронного патерну, який став основою музичної тканини треку. Таким чином, Pink Floyd зробили важливий внесок у впровадження електроніки в рок-музику, прокладаючи шлях для розвитку електронного року й ембієнту.

Не менш важливим був підхід гурту до структурної організації композицій. Вони відмовлялися від стандартної куплетно-приспівної форми, надаючи перевагу розгорнутим музичним полотнам, що розвивалися за законами симфонічної драматургії. Композиція *Shine On You Crazy Diamond* з альбому *Wish You Were Here* (1975) є тому яскравим прикладом: твір тривалістю понад 25 хвилин складається з дев'яти частин, об'єднаних наскрізною темою та варіаційною обробкою основного музичного матеріалу. Цей підхід дозволяв досягати глибини емоційного впливу, характерної для академічної музики.

Велике значення в експериментальній практиці Pink Floyd мала робота зі звуковими ефектами та обробкою аудіоматеріалу. Наприклад, у композиції *Echoes* з альбому *Meddle* (1971) використано ефект реверберації на гітарному звуці, що створює характерний "підводний" акустичний ефект. Дейв Гілмор (David Gilmour) застосовував техніку "volume swells" за допомогою педалі гучності, що додавало інструментальним партіям плавності й виразності. Такі прийоми стали фірмовими ознаками звучання Pink Floyd.

Група активно експериментувала й у царині текстуальної роботи. Лірика пісень Pink Floyd відзначалася глибоким символізмом, метафоричністю, філософською насиченістю. Композиція *Time* розглядає тему швидкоплинності життя, наголошуючи на екзистенційному вимірі людського буття: "*The sun is the*

same in a relative way, but you're older / Shorter of breath and one day closer to death". Такі тексти вимагали від слухача вдумливого сприйняття, сприяючи інтелектуалізації популярної музики.

Інноваційним для свого часу було й використання звукових колажів і польових записів. У *Money* інтегровані звуки касових апаратів, що ритмічно вплітаються в музичну тканину композиції, підсилюючи її соціальну тематику. В *Speak to Me* і *Brain Damage* залучено уривки інтерв'ю, записані зі студійного персоналу, що створюють додатковий емоційний контекст і розширюють художні межі альбому [23, с. 78].

Важливою рисою експериментальної роботи Pink Floyd було прагнення до візуалізації музики. Гурт активно працював із візуальним мистецтвом, розробляючи концепції обкладинок альбомів, сценічних шоу, світлових інсталяцій. Співпраця з дизайнерським колективом Hipgnosis привела до створення культових обкладинок, зокрема до альбомів *The Dark Side of the Moon* і *Wish You Were Here*, де візуальні образи резонували зі змістом музичних творів. Сценічні постановки Pink Floyd включали складні світлові шоу, використання квадрофонічного звучання, кінопроекції, а на концертах *The Wall* (1980–1981) будувалася справжня стіна між гуртом і публікою, яка символізувала тему відчуження, закладену в альбомі.

Гурт також активно використовував принципи мінімалізму та повторюваних структур, які стали характерними для таких композицій, як *Set the Controls for the Heart of the Sun* та *Careful with That Axe, Eugene*. Ці твори відзначаються тривалим розвитком тембрових і динамічних нюансів, поступовим наростанням напруги, що надає їм майже медитативного характеру.

Ще одним експериментальним аспектом творчості Pink Floyd було поєднання різних жанрів і стилів. У їхніх композиціях можна знайти елементи блюзу, джазу, класичної музики, електроніки. Наприклад, у *Dogs* з альбому *Animals* (1977) присутні риси прогресивного року, протяжні гітарні соло та складна структура з численними змінами розміру і гармонії, що робить твір зразком синтезу різних музичних традицій.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що інноваційна діяльність Pink Floyd полягала у всебічному розширенні меж музичної творчості. Гурт не лише запровадив нові технічні прийоми й експериментував із формою, а й створив комплексний художній продукт, у якому музика, текст, звук і візуальний ряд утворювали нерозривну єдність. Саме завдяки таким підходам Pink Floyd вдалося підняти популярну музику до рівня справжнього мистецтва, вплинути на розвиток арт-року та залишити незгладимий слід у світовій культурі.

2.3. Концептуальні альбоми Pink Floyd як зразки арт-року (на прикладі «The Dark Side of the Moon», «Wish You Were Here», «The Wall»)

Одним із найвагоміших внесків Pink Floyd у розвиток арт-року стала поява концептуальних альбомів, які стали еталонами жанру, поєднуючи складну музичну структуру, філософську насиченість та єдність музичного і візуального оформлення. Вибудовуючи свої роботи за принципами наскрізної драматургії, гурт створив музичні твори, що виходили за межі традиційного формату популярної музики. Найяскравішими прикладами таких досягнень стали альбоми *The Dark Side of the Moon* (1973), *Wish You Were Here* (1975) та *The Wall* (1979), які закріпили за Pink Floyd репутацію одного з найінноваційніших колективів свого часу.

Альбом *The Dark Side of the Moon* став не лише комерційно успішним, а й художньо значущим. Його концепція зосереджена навколо тем часу, психічного здоров'я, споживацької культури, війни і смерті. Весь альбом сприймається як єдине ціле, де одна композиція природно перетікає в іншу за допомогою звукових ефектів, створюючи відчуття цілісного музичного потоку. Композиція *Time* розкриває тему нестримного плину часу та марності людських зусиль: "*Ticking away the moments that make up a dull day / Fritter and waste the hours in an offhand way*". Іншою знаковою композицією є *Money*, побудована у незвичному розмірі 7/4, що підкреслює її відмінність від стандартних рокових ритмів. Важливою особливістю альбому є активне використання студійних ефектів і синтезаторів,

наприклад EMS Synthi AKS у композиції *On the Run*, що демонструє раннє застосування електронної музики в контексті року. Звукові колажі, включаючи записи удару годинників у *Time* та касових апаратів у *Money*, створюють аудіальне середовище, яке підсилює тематику альбому. Загальний саунд дизайн альбому забезпечує його єдність та глибину сприйняття, що робить *The Dark Side of the Moon* одним із перших зразків альбому як цілісного художнього витвору в рок-музиці [14, с. 89].

Наступний концептуальний альбом, *Wish You Were Here*, розвиває ідеї попередника, однак зосереджується на темах втрати, відчуження, деградації творчості в комерційній музичній індустрії. Центральною ідеєю альбому стала постать Сіда Барретта, колишнього лідера гурту, чия трагічна доля стала символом вразливості митця у жорсткому світі шоу-бізнесу. Композиція *Shine On You Crazy Diamond* є музичним і текстовим втіленням цієї ідеї. У тексті звучить пряме звернення до Барретта: "*Come on you target for faraway laughter / Come on you stranger, you legend, you martyr, and shine!*". Ця композиція побудована як дев'ятичастинна сюїта з характерними інструментальними інтродукціями, що створюють атмосферу туги і ностальгії. Структура альбому підкреслює його концептуальність: композиції *Shine On You Crazy Diamond* відкривають і закривають альбом, обрамлюючи центральні треки *Welcome to the Machine* і *Have a Cigar*, які є саркастичною критикою музичної індустрії. Важливим художнім елементом є й обкладинка альбому, створена студією Hipgnosis: зображення двох чоловіків, що потискають руки, один із яких палає у вогні, символізує фальшивість і лицемірство бізнесових стосунків.

Альбом *The Wall* став кульмінацією концептуальної роботи Pink Floyd, втіливши ідею рок-опери з розвиненою драматургією та складною структурою. *The Wall* розповідає історію Пінка - музиканта, який переживає психологічну травму внаслідок війни, шкільного насильства, гнітючих сімейних стосунків і слави, що зрештою веде його до побудови навколо себе метафоричної стіни відчуження. Композиції альбому послідовно розкривають різні етапи внутрішнього занепаду героя. Пісня *Another Brick in the Wall (Part 2)*, зі

знаменитим рядком "*We don't need no education / We don't need no thought control*", стала гімном антиавторитарного протесту. Вона поєднує просту, але виразну мелодію з дитячим хором, створюючи глибокий емоційний ефект. Композиція *Comfortably Numb*, одна з найбільш знакових у творчості гурту, демонструє майстерність у побудові динамічного контрасту між спокійними куплетами та потужними інструментальними програшами. Гітарне соло Девіда Гілмора вважається одним із найкращих у рок-музиці, відзначаючись виразністю та емоційною насиченістю. Сюжетна структура альбому вибудована таким чином, що слухач проходить шлях героя від дитячої травми до остаточного самоізоляції та, зрештою, суду над самим собою у фінальній композиції *The Trial*. Обкладинка альбому - біла стіна без написів - символізує холодність і відчуження, що є головною темою альбому.

Особливістю концептуальних альбомів Pink Floyd є інтеграція музики, текстів і візуального оформлення в єдиний художній твір. Структура альбомів побудована за принципами драматургії великої форми: експозиція, розвиток, кульмінація і розв'язка. Такий підхід, характерний для класичної музики і театру, був інноваційним для популярної музики свого часу. Альбоми Pink Floyd відзначаються тематичною єдністю, логічною послідовністю композицій і використанням лейтмотивів, що забезпечує відчуття цілісності й завершеності.

Ще однією важливою рисою є використання розгорнутих інструментальних фрагментів, що підсилюють емоційний вплив і створюють атмосферу, характерну для кожного конкретного альбому. Наприклад, інструментальні частини *The Great Gig in the Sky* з *The Dark Side of the Moon* або *Shine On You Crazy Diamond* з *Wish You Were Here* є не просто вставками, а повноцінними елементами сюжетного розвитку. Особливу роль відіграє також використання звукових ефектів і польових записів, які розширюють межі музичної тканини та створюють ілюзію багатовимірного простору [7, с. 55].

Концептуальні альбоми Pink Floyd стали новаторськими не тільки в музичному, але й у культурному сенсі. Вони заклали основи для подальшого розвитку рок-опери, концептуального альбому як жанру, а також підняли рівень

вимог до музичної творчості в рок-музиці. Завдяки цим роботам було подолано розрив між популярною та академічною музикою, продемонстровано, що рок-музика може бути серйозним мистецтвом, здатним до філософського осмислення реальності.

Таким чином, альбоми *The Dark Side of the Moon*, *Wish You Were Here* і *The Wall* є зразками концептуального підходу в музиці, що поєднує складну структуру, глибокий зміст і єдність усіх елементів художнього висловлення. Вони не лише закріпили за Pink Floyd статус одного з провідних гуртів арт-року, а й суттєво вплинули на подальший розвиток світової музичної культури.

2.4. Вплив творчості Pink Floyd на подальший розвиток арт-року і сучасної музики

Творчість Pink Floyd, з її унікальним поєднанням новаторства, складної музичної форми, філософської насиченості й візуальної естетики, справила визначальний вплив на подальший розвиток арт-року і всієї сучасної музики. Гурт не лише заклав основи жанру арт-року, а й сформував нові стандарти у музиці, що стимулювали творчий розвиток багатьох колективів і окремих виконавців у різних напрямках. Аналіз цього впливу є необхідним для розуміння еволюційних процесів у рок-музиці другої половини XX - початку XXI століття.

Одним із ключових аспектів впливу Pink Floyd є концептуальність, яку гурт запровадив у масову свідомість як важливу ознаку мистецької досконалості рок-музики. Після успіху альбомів *The Dark Side of the Moon*, *Wish You Were Here* і *The Wall* концептуальний підхід до створення альбомів став загальноприйнятим серед багатьох гуртів і музикантів. Виконавці прагнули будувати свої роботи навколо єдиної ідеї, теми або сюжету, що дозволяло слухачеві сприймати альбом як цілісне висловлювання. Саме завдяки впливу Pink Floyd концептуальні альбоми стали важливою складовою творчості таких колективів, як Genesis, Yes, King Crimson, а також більш пізніх гуртів - Radiohead, Porcupine Tree, Tool.

Технічні інновації, запроваджені Pink Floyd, також залишили глибокий слід у розвитку музичної індустрії. Гурт одним із перших використав студію як повноцінний інструмент творчості, що змінило саму природу звукозапису. Багатошаровий запис, квадрофонічне звучання, використання синтезаторів і звукових ефектів стали стандартом для багатьох музикантів. Використання семплів, шумових ефектів, польових записів, як у композиціях *Money* або *Time*, стимулювало розвиток електронної музики, індастріалу, ембієнту. Багато сучасних музикантів, таких як Nine Inch Nails, Sigur Rós, Air, активно посилаються на спадщину Pink Floyd, використовуючи схожі підходи до побудови музичного простору [19, с. 60].

Важливим чинником впливу стала естетика саундскейпу, яку Pink Floyd підняли на новий рівень. Їхня увага до деталей, створення багатошарових звукових ландшафтів, вміння поєднувати музику і шумові ефекти для досягнення потрібного настрою стали еталоном для подальших поколінь музикантів. Альбом *The Dark Side of the Moon* до сьогодні залишається зразком ідеальної звукової інженерії, а його вплив можна простежити у творчості артистів різних жанрів - від прогресивного року до сучасної електроніки.

Окрему увагу слід приділити впливу Pink Floyd на візуальне мистецтво в музиці. Концепція цілісного шоу, в якому поєднувалися музика, світло, відеоінсталяції, театральні елементи, була новаторською і надихнула численних виконавців на створення власних візуально-музичних вистав. Грандіозні концерти Pink Floyd, особливо шоу на підтримку *The Wall*, стали прототипом для подальших масштабних виступів таких зірок, як U2, David Bowie, Roger Waters у сольній творчості, Muse, Coldplay. Використання мультимедійних технологій, візуальних проєкцій, синхронізація світлових ефектів із музикою тепер є обов'язковим елементом концертної практики, і в цьому - прямий спадок підходів Pink Floyd.

Творчість гурту суттєво вплинула і на змістовий рівень популярної музики. Лірика Pink Floyd, з її філософськими темами, екзистенційними пошуками, соціальною критикою, розширила межі текстів у рок-музиці, довівши, що вони

можуть бути інструментом глибокого осмислення дійсності. Пісні Pink Floyd часто порушували теми, які були новаторськими для популярної музики: психічне здоров'я (*Brain Damage*), абсурдність війни (*Us and Them*), дегуманізація в суспільстві (*Welcome to the Machine*), відчуження і самотність (*Wish You Were Here*). Цей підхід підштовхнув багатьох виконавців до серйознішого ставлення до текстів своїх пісень. Гурти Radiohead, The Smashing Pumpkins, The Mars Volta, Steven Wilson у своїй творчості багато в чому спираються на цей спадок, звертаючись до складних і часто філософських тем.

Не можна не згадати й про внесок Pink Floyd у розвиток прогресивного року. Хоча сам гурт рідко асоціював себе безпосередньо з цим жанром, їхній вплив на такі колективи, як Genesis, Camel, Marillion, Porcupine Tree, є незаперечним. Багато гуртів запозичили у Pink Floyd прагнення до розширення композиційної структури, створення епічних полотен, багатшарової музичної текстури, концептуального підходу до побудови альбомів [10, с. 43].

Творчість Pink Floyd мала значний вплив на розвиток альтернативної музики. Виконавці 1990-х років, серед яких особливе місце займають Radiohead, Massive Attack, Smashing Pumpkins, широко використовували естетичні принципи, закладені Pink Floyd: експеримент з формою, синтез різних стилів, глибоке осмислення текстів. Наприклад, альбом *OK Computer* групи Radiohead часто порівнюють із *The Dark Side of the Moon* за масштабом художнього задуму і глибиною концептуальної розробки.

Ще одним аспектом впливу Pink Floyd є інтеграція різних мистецьких форм у рамках одного проєкту. Створюючи свої альбоми, гурт активно працював із візуальними художниками, режисерами, використовуючи обкладинки, фільми, анімацію як частину загальної концепції. Альбом *The Wall* отримав екранізацію у вигляді художнього фільму (режисер Алан Паркер), що став культовим серед поціновувачів рок-музики і кіномистецтва.

На рівні індивідуальної творчості учасники гурту також зробили свій внесок у формування музичного середовища. Сольна кар'єра Девіда Гілмора і Роджера Вотерса продовжила традиції Pink Floyd, впливаючи на нові покоління

музикантів. Вотерс, зокрема, у своїх сольних проектах (*Amused to Death, Is This the Life We Really Want?*) продовжив розробку соціальної тематики, використовуючи масштабні концептуальні підходи, характерні для кращих часів Pink Floyd.

Значення Pink Floyd в історії музики також підтверджується їхньою присутністю у світовій культурній спадщині. Альбом *The Dark Side of the Moon* залишається одним із найуспішніших за продажами альбомів в історії музики, перебуваючи понад 900 тижнів у чартах Billboard 200. Вплив гурту визнано критиками, музикантами і слухачами, що підтверджується численними нагородами, включенням до Зали слави рок-н-ролу, а також постійною присутністю їхньої музики в списках найкращих альбомів усіх часів.

Варто зазначити, що вплив Pink Floyd виходить за межі суто музичного середовища. Їхні ідеї знайшли відображення в літературі, кінематографі, образотворчому мистецтві, театрі. Філософська глибина творчості гурту сприяла популяризації складних екзистенційних ідей серед широкого загалу. Теми ізоляції, абсурдності війни, дегуманізації в суспільстві стали важливими культурними маркерами, що активно використовуються в сучасному мистецтві.

Не менш важливою є і спадщина Pink Floyd у контексті концертної практики. Гурт фактично започаткував традицію масштабних світових турне з використанням новітніх технологій, складних сценографічних рішень, відео-артів і мультимедійних інсталяцій. Їхній досвід узяли на озброєння сучасні артисти, які прагнуть перетворити свої концерти на справжні мистецькі події.

Підсумовуючи, можна констатувати, що творчість Pink Floyd справила глибокий і багатогранний вплив на розвиток арт-року і сучасної музики в цілому. Інноваційні підходи до створення концептуальних альбомів, впровадження новітніх технологій у студійний процес, глибокий філософський зміст текстів, інтеграція візуальних мистецтв у музику - все це стало фундаментом для формування нової естетики в популярній культурі. Спадщина Pink Floyd не втрачає актуальності й сьогодні, залишаючись джерелом натхнення для нових поколінь музикантів, художників і слухачів у всьому світі.

ВИСНОВКИ

Отже, арт-рок - це напрям рок-музики, який виник у середині 1960-х років і характеризується поєднанням елементів академічної музики, джазу, електроніки та театрального мистецтва, складними композиційними формами, філософським змістом текстів і концептуальним підходом до створення альбомів. Арт-рок прагне до інтелектуалізації музики, розширення її художніх можливостей і подолання меж між «високим» і «популярним» мистецтвом.

У процесі дослідження було встановлено, що арт-рок виник як відповідь на потребу покоління 1960-х років у нових формах мистецького самовираження. Його витoki слід шукати в експериментах британських музикантів, які поєднували традиційні елементи рок-н-ролу з класичною музикою, джазом та електронікою. Арт-рок розвивався під впливом психоделічного року, мінімалізму, театрального авангарду. Виникнення концептуальних альбомів, відхід від стандартної куплетно-приспівної структури композицій, прагнення до створення музичних творів великої форми стали основними характеристиками еволюції жанру. Під впливом соціальних і культурних змін арт-рок почав виконувати не тільки розважальну, а й філософсько-осмислювальну функцію, що суттєво розширило можливості рок-музики як мистецтва.

Арт-рок відзначається низкою рис, що виокремлюють його серед інших жанрів популярної музики. Перш за все, це складна форма композицій, що наближає їх до класичних зразків симфонічної або камерної музики. Типовими є багаточастинні сюїтні структури, складні ритмічні побудови, гармонічна насиченість, розширене використання синтезаторів, електронних ефектів і нестандартних інструментів. Лірика арт-рокових творів тяжіє до філософської тематики, екзистенційних роздумів, соціальної критики. Візуальне оформлення альбомів і сценічних шоу стає невід'ємною частиною художнього висловлення. Жанрова гнучкість арт-року проявляється у синтезі різних стилів - від класичної музики до фольклору, від джазу до електроніки. Таким чином, арт-рок - це не

стільки окремий музичний стиль, скільки особлива концепція музичної творчості, що прагне до синтезу мистецтв і глибокого осмислення реальності.

Аналіз показав, що становлення арт-року було тісно пов'язане з соціокультурними процесами 1960–1970-х років. Вплив контркультури, зростання освітнього рівня молоді, поширення філософських ідей екзистенціалізму, структуралізму, розвиток нових технологій звукозапису - всі ці фактори створили умови для формування нового типу музичної творчості. Арт-рок став відображенням прагнення молодого покоління до свободи самовираження, пошуків сенсу буття, критики суспільних структур. Прагнення до синтезу мистецтв, характерне для цього періоду, зумовило інтеграцію музики, літератури, театру, образотворчого мистецтва в межах одного художнього проекту, чималою мірою визначивши подальший розвиток популярної культури.

У процесі дослідження було встановлено, що Pink Floyd пройшли складний шлях еволюції від психоделічного експерименту до створення високохудожніх концептуальних творів. Початковий етап, пов'язаний із Сідом Барреттом, характеризувався психоделічними пошуками, експериментами зі звуком і формою. Після відходу Барретта гурт змінив напрямок, розпочавши пошук нової музичної мови. Альбоми кінця 1960-х і початку 1970-х років засвідчили перехід до складніших форм композиції, оркестрових аранжувань, концептуальної цілісності. Саме цей період став основою для подальшого становлення Pink Floyd як флагмана арт-року.

Pink Floyd активно впроваджували інноваційні технології звукозапису, синтезатори, студійні ефекти, квадрофонічне звучання, що визначило новий рівень якості музичного продукту. Гурт одним із перших розглядав студію як повноцінний інструмент творчості, використовуючи багатопланові записи, звукові колажі, польові записи. Їхні композиції відзначаються багатоплановістю фактури, нестандартними ритмічними рішеннями, філософською глибиною текстів. Синтез різних жанрів, експеримент із формою, залучення оркестрових та електронних елементів перетворили творчість Pink Floyd на еталон експериментальної роботи в межах популярної музики.

Концептуальні альбоми *The Dark Side of the Moon*, *Wish You Were Here*, *The Wall* стали вершинними досягненнями арт-року. Кожен із них є прикладом цілісного художнього твору, де музика, текст, візуальне оформлення утворюють єдину структуру. *The Dark Side of the Moon* порушує теми часу, смерті, психічного здоров'я, споживацтва; *Wish You Were Here* присвячений темі втрати, відчуження й критиці музичної індустрії; *The Wall* є рок-оперою, що розкриває процеси особистісної деградації й ізоляції. Альбоми Pink Floyd встановили нові стандарти якості і глибини для всієї рок-музики, довівши, що цей жанр може бути серйозним мистецтвом, здатним до глибокого філософського осмислення реальності.

Творчість Pink Floyd суттєво вплинула на формування арт-року як окремого напрямку та визначила подальший розвиток світової музичної культури. Їхній концептуальний підхід був перейнятий багатьма гуртами прогресивного року, альтернативної сцени, електронної музики. Pink Floyd заклали основи нового типу концертного мистецтва, де поєднувалися музика, візуалізація, театралізовані ефекти. Їхня філософська лірика розширила межі тематичного поля популярної музики. Вплив Pink Floyd можна простежити у творчості таких виконавців, як Radiohead, Tool, Porcupine Tree, Sigur Rós, а також у розвитку жанрів прогресивного металу, пост-року, ембієнту. Їхня спадщина стала еталоном для подальших пошуків у галузі синтезу мистецтв і технічних інновацій у музиці.

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що Pink Floyd стали не просто яскравим представником арт-року, а одним із основоположників сучасного розуміння музики як цілісного художнього явища. Їхній внесок в еволюцію музичного мистецтва є беззаперечним і зберігає свою актуальність, надихаючи нові покоління митців на творчі пошуки і мистецькі експерименти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузьменко А. О. Портрет темпоральності англомовних пісенних текстів стилю євродиско. Науковий вісник ХДУ. Серія: Германістика та міжкультурна комунікація. 2019. С. 197–201.
2. Кутовой В. В. Локальні значення у сучасному англомовному пісенному дискурсі: досвід критичного аналізу. Scientia est potentia: молодіжний науковий вісник інституту іноземної філології. 2020. № 7. С. 39–44.
3. Малахова О. О. Жанри пісенної лірики як відображення естетичного ставлення людини до дійсності. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського: збірник наукових праць. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2014. Вип. 4.13 (104). С. 143–153.
4. Палкіна І.І. Жанр концептуального альбому як приклад великої форми в рок-музиці (спроба класифікації). Мистецтвознавчі записки. – Київ: НАКККиМ. – 2012. – С. 82-87.
5. Bannister, Matthew. White Boys, White Noise: Masculinities and 1980s Indie Guitar Rock. Aldershot: Ashgate Publishing, 2007. 220 p.
6. Blake, Mark. Comfortably Numb: The Inside Story of Pink Floyd. London: Da Capo Press, 2011. 416 p.
7. Botstein L. Music in Time of War. Conjunctions. 1991. Vol. 16. P. 122–128.
8. Buckley J. The rough guide to rock. URL: <https://archive.org/details/roughguidetorock0003unse/page/956/mode/2up> (дата звернення: 02.06.2025).
9. Campbell, Michael. Popular Music in America: The Beat Goes On. Boston: Cengage Learning, 2012. 432 p.
10. Cormack, Mark. Everything Under the Sun: The Complete Guide to Pink Floyd. Cheltenham: The History Press, 2024. 320 p.
11. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge: Cambridge University Press, 2015. 490 p.

- 12.Denzin N. K., Lincoln Y. S. The Landscape of Qualitative Research. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc., 2012. 800 p.
- 13.Derogatis J. A love letter to guitar-based rock music. *Wayback Machine*. <https://web.archive.org/web/20150306143744/http://www.jimdero.com/News2001/GreatDec2MBV.htm> (дата звернення: 02.06.2025).
- 14.Dijk T. A. van. Discourse and Context: A Sociocognitive Approach. New York: Cambridge University Press, 2008. 267 p.
- 15.Dombal R. Kevin Shields. *Pitchfork*. URL: <https://pitchfork.com/features/interview/9192-kevin-shields/> ((дата звернення: 02.06.2025).
- 16.Everett, Walter. The Beatles as Musicians: Revolver Through the Anthology. Oxford: Oxford University Press, 1999. 384 p.
- 17.Frith, Simon, Horne, Howard. Art into Pop. London: Routledge, 2016. 224 p.
- 18.Gendron, Bernard. Between Montmartre and the Mudd Club: Popular Music and the Avant-Garde. Chicago: University of Chicago Press, 2002. 432 p.
- 19.Greene, Doyle. Rock, Counterculture and the Avant-Garde, 1966–1970: How the Beatles, Frank Zappa and the Velvet Underground Defined an Era. Jefferson: McFarland, 2016. 208 p.
- 20.Halligan B., Goddard M., Spelman N. Resonances: Noise and contemporary music. New York : Bloomsbury Academic, 2013. 375 c.
- 21.Mabbett, Andy. Pink Floyd: The Music and the Mystery. London: Omnibus Press, 2010. 168 p.
- 22.Manning, Toby. The Rough Guide to Pink Floyd. London: Rough Guides, 2006. 320 p.
- 23.Mason, Nick. Inside Out: A Personal History of Pink Floyd. London: Weidenfeld & Nicolson, 2004. 360 p.
- 24.Neal J. R. Narrative Paradigms, Musical Signifiers, and Form as Function in Country Music // Music Theory Spectrum. 2007. Vol. 29, No. 1. P. 41–72.
- 25.O'Brien, Lucy. Psychedelic Rock: A History. London: Omnibus Press, 2004. 288 p.

26. Povey, Glenn. *Echoes: The Complete History of Pink Floyd*. London: Mind Head Publishing, 2006. 368 p.
27. Pristianingrum S., Damayanti R. Pragmatic Dimension of Semiotics in Song Lyrics // *Journal of Pragmatics and Discourse Research*. 2022. Vol. 2, No. 2. P. 98–107.
28. Reising, Russell (Ed.). *Speak to Me: The Legacy of Pink Floyd*. Aldershot: Ashgate Publishing, 2005. 250 p.
29. Reynolds S. *Rip It up and Start Again: Postpunk 1978-1984*. Faber & Faber, Limited, 2009. 624 c.
30. Rock & Roll Hall of Fame. Pink Floyd [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://rockhall.com/inductees/pink-floyd/>. (дата звернения: 02.06.2025)
31. Ruhlmann, William. *Pink Floyd*. New York: Smithmark Publishers, 1993. 128 p.
32. Snider, Charles. *The Strawberry Bricks Guide to Progressive Rock*. Chicago: Strawberry Bricks, 2008. 568 p.
33. Stanley B. *Yeah Yeah Yeah: The Story of Modern Pop*. Faber & Faber, Limited, 2016. 800 c.
34. Thorgerson, Storm. *Mind Over Matter: The Images of Pink Floyd*. London: Sanctuary Publishing, 1997. 192 p.